

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та аудит розрахункових операцій (на прикладі

ТОВ «СМАРТАГЕНТ»)»

(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ

Волошина Олена Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розрахунки між суб'єктами господарювання – це одна з необхідних складових розширеного відтворення і в ринкових умовах господарювання вони мають характер грошових розрахунків.

Для нормального функціонування всіх ланок господарства необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема про стан розрахунків з дебіторами і кредиторами. Дефіцит грошових коштів, неплатоспроможність великої кількості підприємств в Україні зумовлюють необхідність здійснення контролю за станом і рухом зобов'язань. Для цього потрібні детальні облікові дані за кожним їх видом у розрізі сум, термінів погашення тощо. Тому правильна організація та побудова обліку й аналізу зобов'язань у структурі внутрішньогосподарського контролю суттєво впливають на успішність діяльності підприємств.

У економічній та правовій науці розрахунки, в основному, розуміються як дії боржника, спрямовані на погашення грошового зобов'язання. Тобто розрахункові правовідносини - це технологія виконання грошових зобов'язань.

Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних та організаційно-методичних питань бухгалтерського обліку розрахункових операцій зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: М.М. Бердар, І.І. Бродська, Ф.Ф. Бутинець, І.О. Власова, О.Б. Волович, С.Ф. Голов, Р.П. Гончарук, В.М. Костюченко, Т.В. Лісничка, Н.М. Малюга, О.О. Непочатенко, А.В. Озеран, В.О. Озеран, В.П. Онищенко, О.В. Пустяк, О.Б. Чорненька, І.А. Бланк, Б. Райан, Б. Нідлз, Д. Кізо, Т. Уорфілд, Р. Ентоні, Е.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бред та інші.

Попри давню історію існування розрахунків та стан їх вивчення у сучасній науковій літературі (право, фінанси, облік тощо) немає єдиної думки щодо трактування цього поняття. Це є однією із суттєвих проблем на шляху до ефективного управління розрахунковими операціями. Сучасні економічні умови висувають нові завдання й вимагають подальших досліджень з удосконалення теоретичної бази відображення в бухгалтерському обліку розрахунків підприємств, розвитку методичного забезпечення бухгалтерського обліку, формування єдиних методичних основ щодо розкриття інформації про розрахунки у фінансовій звітності.

Мета і завдання дослідження. Метою є дослідження є узагальнення теоретико-методичних аспектів обліку та аудиту розрахункових операцій на прикладі ТОВ «СМАРТАГЕНТ»

Для досягнення визначеної мети потрібно вирішити наступні **завдання**:

- Дослідити економічну сутність та навести класифікацію розрахункових операцій;
- Проаналізувати нормативне забезпечення розрахункових операцій;
- Дослідити відображення інформації з дебіторської і кредиторської заборгованості у фінансовій і податковій звітності;
- Надати загальну організаційно-економічну характеристику ТОВ «Смартагент»;

- Дослідити особливості обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами ТОВ «Смартагент»;
- Визначити методику аудиту розрахункових операцій;
- Провести оцінку безперервності діяльності ТОВ «Смартагент» для цілей аудиту;
- Проаналізувати результати діяльності ТОВ «Смартагент».

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є система обліку та контролю розрахункових операцій підприємства. Предметом виступає методика та організація обліку, аналізу та аудиту розрахункових операцій у ТОВ «Смартагент».

Методи дослідження. В роботі були використані діалектичний підхід до вивчення сучасного стану обліку, контролю та аналізу розрахункових операцій підприємства. В процесі дослідження також були використані загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, індукція, дедукція, поєднання абстрактного й конкретного, групування й порівняння, конкретизація. Для обробки даних, наведених у роботі застосовувались такі методичні прийоми як огляд, документальна перевірка, розрахунки, структурний аналіз, аналітичні групування.

Інформаційна база дослідження. Для проведення дослідження було використано Законодавчі акти України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, періодичних видань, фінансова звітність ТОВ «Смартагент», реєстри синтетичного та аналітичного обліку, електронні ресурси мережі Інтернет.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади обліку розрахункових операцій**» розглянуто економічну сутність та класифікацію розрахункових операцій, нормативно-правове забезпечення розрахункових операцій, а також досліджено порядок відображення інформації щодо розрахункових операцій у фінансовій та податковій звітності.

У другому розділі «**Діюча практика обліку розрахункових операцій на прикладі ТОВ «Смартагент»**» наведено загальну економічну характеристику, особливості обліку та шляхи удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Смартагент».

У третьому розділі «**Теоретичні та практичні питання аудиту та аналізу розрахункових операцій**» зазначено методику аудиту розрахункових операцій, проведено оцінку безперервності діяльності ТОВ «Смартагент», проаналізовані результати діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження діючої практики обліку і аудиту розрахункових операцій можна зробити такі основні висновки:

1. Основною складовою процесу діяльності підприємства виступають розрахункові операції. Вони нерозривно пов'язані з вхідними та вихідними

грошовими потоками, які складають основу процесу забезпечення безперервної діяльності суб'єктів господарювання. Розрахункові операції базуються на економічній базі кругообігу коштів в процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що вони виступають як система економічних відносин між суб'єктами господарювання. Облік розрахункових операцій поєднує в собі досить широкий спектр контрагентів та різноманітність операцій з якими в ході своєї діяльності будь-яке підприємство. Раціональна організація обліку розрахункових операцій сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів, а отже, поліпшенню фінансового стану підприємства. На сьогоднішній час немає єдиного підходу до визначення розрахунків, заборгованості та зобов'язань, вони розглядаються з юридичної, економічної та бухгалтерської точки зору.

2. Розрахункові операції мають досить жорсткі законодавчі рамки, основну роль з яких покладено на Цивільний кодекс України. Різноманіття законодавчих актів по регулюванню бухгалтерського обліку розрахункових операцій вимагає більш ретельного аналізу і доопрацювань, що має проявитися в розробці окремого положення по веденню бухгалтерського обліку або методичних вказівок.

3. Найбільшу частину інформації про розрахункові операції містить Звіт про фінансовий стан і при складанні звітності можуть виникати певні проблеми, такі, як: відображення авансів у складі іншої заборгованості, відображення довгострокової заборгованості у складі поточної та невідхилення поточної частини довгострокових зобов'язань, згортання дебетових та кредитових залишків заборгованості.

4. Практична частина кваліфікаційної роботи виконана на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю «Смартагент» - компанії, яка надає послуги у сфері транспортно-експедиторської галузі. Товариство в межах своєї діяльності надає наступні види послуг: контейнерні перевезення морем, автомобільним транспортом, залізничним транспортом, експедиторські послуги, страхування вантажу, перевантаження та зберігання вантажу.

Бухгалтерський облік розрахункових операцій ведеться бухгалтером підприємства.

Підприємство за період, що досліджувався, отримало прибуток від діяльності проте обігових коштів для фінансування діяльності і директор вносить поворотну фінансову допомогу, в джерелах фінансування акумулюється лише 22% власних коштів, тому тип фінансової стійкості становить критичне значення.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості свідчить, що кредиторська заборгованість перевищує дебіторську і цей показник погіршується у 2022 році. У 2021 році компанія була спроможна покрити дебіторською заборгованістю 69 % зобов'язань, а у 2022 році – вже 34%.

5. Облік господарських операцій здійснюється згідно з робочим Планом рахунків бухгалтерського обліку та застосовуються уніфіковані форми первинної облікової документації.

Облік дебіторської заборгованості в системі управління ТОВ «Смартагент» здійснюється з моменту підписання договору, між замовником та виконавцем послуг. До балансу дебіторська заборгованість включається за первісною вартістю, оскільки підприємство не створює резерв сумнівних боргів. Для більшості клієнтів ТОВ «Смартагент» надає відтермінування строків оплати, яке складає до 60 днів. Але такий підхід завжди супроводжується ризиком зниження прибутку в результаті впровадження недостатньо ефективної кредитної політики і створює можливість виникнення безнадійної або сумнівної заборгованості. Враховуючи поточну ситуацію в країні є підвищений ризик фінансових складнощів для покупців тому ми рекомендуємо підприємству передбачити в обліковій політиці порядок формування резерву сумнівних боргів, використовувати для цього метод абсолютної суми сумнівної заборгованості.

Для обліку дебіторської заборгованості підприємство використовує рахунки 361 та 37. Проте ТОВ «Смартагент» не застосовує рахунок 371 «Аванси видані» тому на кінець періоду присутній дебетовий залишок на рахунок 631 та 681 «Аванси отримані», тому є кредитовий залишок на рахунок 361.

6. Кредиторська заборгованість у підприємства виникає у результаті торгових та неторгових операцій.

Довгострокові зобов'язання ТОВ «Смартагент» представлені зобов'язанням по фінансовій допомозі, яку було отримано від засновника на поповнення оборотних коштів. У договорі про надання фінансової допомоги не вказаний конкретний строк її повернення, тому підприємство не проводить визначення теперішньої вартості. В Звіті про фінансовий стан заборгованість наведена у складі рядка 1690 «Інші поточні зобов'язання», що по суті викривлює показники довгострокової та поточної кредиторської заборгованості. Також фіскальної точки зору таку допомогу можуть під час проведення перевірки прирівняти до безповоротної з обкладанням податком на прибуток.

7. Дослідження питань аудиту та внутрішнього контролю відобразили їх відсутність у ТОВ «Смартагент», як і у більшості мікро підприємств. Проте проведення аудиторської перевірки дозволяє підтвердити правильність представлення залишків розрахункових операцій в фінансовій звітності підприємства.

8. Одним з принципів діяльності підприємства є безперервність. Тому нами було проведено оцінку безперервності для ТОВ «Смартагент» на підставі дослідження економічної та геополітичної ситуації в країні, ліквідності, платоспроможності можливих джерел фінансування та інших. Враховуючи те, що на даному етапі Україна витратила можливість відправляти та отримувати вантажі морським шляхом у експедиторської компанії є суттєвий ризик безперервності діяльності.

9. Дослідження результатів діяльності ТОВ «Смартагент» відобразило збільшення доходу від реалізації та собівартості реалізованих послуг, проте темп збільшення витрат випереджає темп збільшення доходу, що негативно позначається на прибутку та рентабельності.

В структурі оборотних активів дебіторська заборгованість займає 49% у 2021 році та зменшилася до 31 % у 2022 році. Середній темп погашення дебіторської заборгованості у 2022 році зменшився на 9 днів. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості в 2022 році знизився до 6,5 з 6,9 у 2021 році. Оборот кредиторської заборгованості уповільнився і, відповідно, збільшився термін погашення кредиторської заборгованості. Також кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, і можна рекомендувати підприємству звернути додаткову увагу на кредиторську заборгованість та не допускати суттєвого перевищення над дебіторською заборгованістю.

Втілюючи запропоновані удосконалення ТОВ «Смартагент» зможе підвищити ефективність своєї діяльності в цілому та підвищити довіру до фінансової звітності підприємства.

АНОТАЦІЯ

Волошина О.І. «Облік та аудит розрахункових операцій (на прикладі ТОВ «Смартагент»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит» –
(цифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та аудиту розрахункових операцій підприємства, методика та організація обліку, аудиту, оцінка внутрішнього контролю у ТОВ «Смартагент».

Проаналізовано економічну сутність розрахункових операцій, наведено класифікацію за різними ознаками, визначено особливості організації обліку розрахункових операцій, досліджено правове законодавство, що регулює облік, наведена характеристика ТОВ «Смартагент», визначені особливості обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства та надані рекомендації з удосконалення, проведено оцінку безперервності діяльності для цілей аудиту, розроблено програму аудиту та проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства.

Запропоновано проводити розрахунок теперішньої вартості довгострокової заборгованості, включати цю заборгованість в баланс із довгострокових зобов'язань.

Ключові слова: розрахункові операції, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, дебітори, кредитори, ліквідність, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Voloshina Olena. «Accounting and audit of settlement operations (on the example of Smartagent LLC)

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» (code and name of the specialty)
for the educational program «Accounting and audit».
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

The work deals with theoretical aspects of accounting and audit of settlement operations of an enterprise, methods and organization of accounting, audit, and assessment of internal control in Smartagent LLC.

The author analyzes the economic essence of settlement transactions, provides a classification by various features, defines the peculiarities of organization of accounting for settlement transactions, studies the legal legislation regulating accounting, provides a description of Smartagent LLC, defines the peculiarities of accounting for settlements with debtors and creditors of the enterprise and provides recommendations for improvement, assesses the going concern for the purposes of audit, develops an audit program and analyzes the financial and economic activities of the enterprise

There were proposed to calculate the present value of long-term debt, to include this debt in the balance sheet as long-term liabilities.

Keywords: settlement operations, accounts receivable, accounts payable, debtors, creditors, liquidity, profitability, accounting, control.